

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi opintotukilain muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 18 päivältä toukokuuta 1982 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 74.

Valiokunta on samassa yhteydessä käsitellyt seuraavat sen valmisteltaviksi 27 päivänä helmikuuta 1981 lähetetyt lakialoitteet: ed. Pekkarisen ym. lakialoite n:o 108 (1981 vp.) laiksi opintotukilain 10 §:n muuttamisesta, ed. Toiviaisen lakialoite n:o 109 (1981 vp.) laiksi opintotukilain 10 §:n muuttamisesta, ed. Ursinin ym. lakialoite n:o 110 (1981 vp.) laiksi opintotukilain 7 §:n muuttamisesta ja ed. P. Vennamon ym. lakialoite n:o 111 (1981 vp.) laiksi opintotukilain 7 §:n muuttamisesta, sekä 26 päivänä helmikuuta 1982 lähetetyt lakialoitteet: ed. Ala-Kapeen ym. lakialoite n:o 74 laiksi opintotukilain 7 §:n muuttamisesta, ed. Leppäsen ym. lakialoite n:o 75 laiksi opintotukilain 6 §:n muuttamisesta ja ed. Leppäsen ym. lakialoite n:o 76 laiksi opintotukilain 10 §:n muuttamisesta.

Edelleen valiokunta on samassa yhteydessä käsitellyt seuraavat sen valmisteltaviksi 20 päivänä maaliskuuta 1981 lähetetyt toivomusaloitteet: ed. Ala-Kapeen ym. toivomusaloite n:o 325 (1981 vp.) opintotukijärjestelmän kehittämisestä opintorahapainotteiseen ja opintososiaalisten palvelujen suuntaan, ed. Halosen ym. toivomusaloite n:o 335 (1981 vp.) opiskelijoiden asumislisäjärjestelmän uudistamisesta, ed. Jaakonsaaren toivomusaloite n:o 351 (1981 vp.) opintotukijärjestelmän uudistamisesta, ed. Anna-Liisa Jokisen ym. toivomusaloite n:o 353 (1981 vp.) opiskelijoiden asumislisäjärjestelmän muuttamisesta yleistä asumisen tukemisen periaatelinjaa vastaavaksi, ed. E. Laineen ym. toivomusaloite n:o 370 (1981 vp.) opiskelijoiden asumistukijärjestelmän kehittämisestä, ed. Palmusen ym. toivomusaloite n:o 386 (1981 vp.) opintorahan perusosan korottamisesta kaikilla koulutustasoilla, ed. Pekkarisen ym. toivomusaloite n:o 390 (1981 vp.) opinto-

tuen tarveharkinnan ikärajojen tarkistamisesta ja ed. Zyskowiczin ym. toivomusaloite n:o 429 (1981 vp.) opintotuen tarveharkintaikärajan alentamisesta, sekä 19 päivänä maaliskuuta 1982 lähetetyt toivomusaloitteet: ed. Karhuvaaaran ym. toivomusaloite n:o 349 opintotuen lainajärjestelmän epäkohtien poistamisesta, ed. Lattulan toivomusaloite n:o 368 opiskelijoiden velkataakan keventämisestä, ed. Nieminen-Mäkysen ym. toivomusaloite n:o 381 opintolainajärjestelmän kehittämisestä, ed. Palmusen ym. toivomusaloite n:o 384 korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusosan korottamisesta sekä ed. Palmusen ym. toivomusaloite n:o 385 opintorahan lapsikorotusten muuttamisesta huoltajanlisäksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina taloussihteeri Seppo Naumanen opetusministeriöstä, toimistopäällikkö Martti Lujanen ja esittelijä Liisa Linna-Angelvuoto sisäasiainministeriöstä, nuorempi budjettisihteeri Reijo Vuorikallio valtiovarainministeriöstä, johtaja Eero Kurri valtion opintotukikeskuksesta, asuntosihteeri Raimo Kärkkäinen asuntohallituksesta, johtaja Tuula Kantele Postipankista sekä sosiaalisihhteeri Päivi Mononen-Kauppinen Suomen ylioppilaskuntien liitto ry:stä.

Hallituksen esitys sisältää ehdotukset opintolainoista maksettavan valtion korkotuen enimmäismaksuajan pidentämisestä 14 vuoteen, opintorahan asumislisän maksamisesta myös perheelliselle opiskelijalle, joka asuu eri paikkakunnalla kuin perheensä, sekä opintotuen väärinkäytön seuraamusvaikutuksia koskevan lainkohdan selventämisestä. Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä elokuuta 1982 kuitenkin niin, että opintorahan asumislisää perheelliselle opiskelijalle voitaisiin myöntää 1 päivästä marraskuuta 1982 lukien.

Käsiteltyjen lakialoitteiden mukaiset lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaisten säännösehdoitusten ja niihin läheisesti liittyvien muiden

säännösehdotusten osalta hallituksen esityksestä poikkeavia ja sitä täydentäviä muutosehdotuksia.

Toivomusaloitteessa n:o 325 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin opintotukijärjestelmän kehittämiseksi opintorahapainotteeseen ja opintososiaalisten palvelujen suuntaan. Toivomusaloitteessa n:o 335 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin asumislisäjärjestelmän uudistamiseksi niin, että asumislisää myönnettäisiin samoilla perusteilla kuin opintorahan perusosa ja tuen määrä sidottaisiin asumiskustannuksiin asumistukijärjestelmän mukaisesti. Toivomusaloitteessa n:o 351 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opiskelijan maksettavaksi tulevan opintolainan korko-osuuden poistamiseksi tai sen aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi sekä että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opintolainojen lyhentämisen ja korkomaksujen aiheuttamien ongelmien ratkaisemiseksi niiden opiskelijoiden osalta, joille valmistumisen jälkeen tilanne osoittautuu taloudellisesti kestäättömäksi. Toivomusaloitteessa n:o 353 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti valmistelisi esityksen opiskelijoiden asumislisäjärjestelmän uudistamiseksi vastaamaan periaatteiltaan paremmin yleistä asumistukijärjestelmää. Toivomusaloitteessa n:o 370 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opiskelijoille maksettavan asumistuen ja asumislisän markkamäärien korottamiseksi laajentamalla myös asumislisän saajien piiriä ja maksamalla asumislisä myös kesäajalta. Toivomusaloitteessa n:o 386 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opintorahan määrän nostamiseksi kaikissa oppilaitosryhmissä ja kaikilla koulutustasoilla 2 000 markkaan. Toivomusaloitteessa n:o 390 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opintorahan asumislisässä sovellettavan tarveharkinnan ikärajan asettamiseksi 20 vuoteen ja opintotuessa 18—20-vuotiaisiin sovellettavan tarveharkinnan lieventämiseksi. Toivomusaloitteessa n:o 429 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että opintotuen myöntämi-

sessä sovellettava tarveharkinnan ikäraja alennettaisiin 18 vuoteen.

Toivomusaloitteessa n:o 349 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin valtion takaaman opintolainajärjestelmän epäkohtien poistamiseksi ja erityisesti osittaisen opintolainan saannin helpottamiseksi vanhempiensa luona asuvien opiskelijoiden kohdalla. Toivomusaloitteessa n:o 368 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin opiskelijoiden velkataakan keventämiseksi. Toivomusaloitteessa n:o 381 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opintolainajärjestelmän muuttamiseksi lainapainotteisesta opintorahapainotteiseksi sekä opintolainojen takaisinmaksujärjestelmän saamiseksi joustavaksi. Toivomusaloitteessa n:o 384 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusosan nostamiseksi 2 000 markkaan 1. 7. 1983 lukien. Toivomusaloitteessa n:o 385 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin opintorahan lapsikortustusten maksamiseksi kokonaisuudessaan opintorahamuotoisena huoltajanlisänä.

Valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä opintotukijärjestelmän kehittämistoimenpiteitä oikeasuuntaisina ja näin ollen puoltaa niiden toteuttamista.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kuitenkin toteaa, että ehdotettu opintotukilain 10 §:n muutos sellaisenaan merkitsee voimassa olevien asumistukilain säännösten ja näihin perustuvien asuntohallituksen ohjeiden mukaan sitä, että asumislisän myöntäminen perheelliseen opiskelijalle toiseen asuntoon lopettaisi perheeltä sen varsinaiseen asuntoon myönnetyn asumistuen. Näin opiskelijan taloudellinen tilanne saattaisi jopa huonontua nykyisestään. Tämän ehkäisemiseksi ja hallituksen esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi on samanaikaisesti tarkistettava myös asumistukilain asumistukijärjestelmien yhteensovittamista koskevia säännöksiä.

Tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen asumistukilain muuttamiseksi niin, että sellainen perheellinen opiskelija, joka opiskelun takia joutuu asumaan eri paikkakunnalla kuin perheensä, olisi perheasuntoa varten myönnetyn asumis-

tuen lisäksi oikeutettu saamaan opintorahan asumislisää. Esitys on annettava viipymättä niin, että se voidaan käsitellä ja hyväksyä ennen opintotukilain 10 §:n 3 momentin säännöksen voimaantuloa.

Koska valiokunta ehdottaa alussa mainituissa lakialoitteissa n:ot 108, 109, 110 ja 111 (1981 vp.), lakialoitteissa n:ot 74, 75 ja 76 sekä toivomusaloitteissa n:ot 325, 335, 351, 353, 370, 386, 390 ja 429 (1981 vp.) ja n:ot 349, 368, 381, 384 ja 385 tarkoitetun lainsäädännön muutosten toteuttamista hallituksen esityksen mukaisesti, olisi mainitut aloitteet tässä yhteydessä hylättävä.

Edellä olevaan viitaten valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1982

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 108, 109, 110 ja 111 (kaikki 1981 vp.) sekä lakialoitteisiin n:ot 74, 75 ja 76 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 325, 335, 351, 353, 370, 386, 390 ja 429 (kaikki 1981 vp.) sekä n:ot 349, 368, 381, 384 ja 385 hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ekorre, jäsenet Ala-Kapee, Astala, Holvitie, Itälä, Kauppi-

nen, Lahti-Nuuttila, Louvo, Norrback, Palmunen, Toiviainen ja Ursin sekä varajäsenet Anna-Liisa Jokinen ja Särkijärvi.
